

УДК 378.096(410).147

Наталія Максимівна Васишина,
канд.пед.наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов,
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет
м.Київ, Україна
Голоднюк Альбіна Анатоліївна,
старший викладач кафедри іноземних мов,
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет
м.Київ, Україна

**ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В
УНІВЕРСИТЕТАХ ЯК НЕОБХІДНА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА
УМОВА ДОСКОНОЛОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ
В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

Європейська та євроатлантична інтеграція для України - це усвідомлена модель суспільного розвитку, вибір способу життя людини, шлях до розширення кола її можливостей. Освітньо-педагогічні зміни в Україні відбуваються в контексті загальноцивілізаційних трансформацій, зумовлених упровадженням нових освітніх технологій, що ґрунтуються на використанні сучасної комп'ютерної техніки та вимагають застосування нових форм, методів і засобів навчання на всіх рівнях освіти. Важливим кроком у процесі євроінтеграції є вступ України до Болонської співдружності, що відбувся 19 травня 2005 року на Бергенському саміті міністрів освіти 45-ти європейських країн у Норвегії. Сьогодні першочерговим завданням української освіти є якнайшвидша адаптація до єдиних європейських освітянських критеріїв і стандартів [1].

Освітні трансформації, що впроваджуються в Україні, - це не лише система використання кредитів, і не тільки модулі, рівні, експерименти, рейтинги тощо, а передусім нова філософія освітньої діяльності, нові принципи організації навчального процесу, нові технології опанування знань. Обрані шляхи модернізації освіти України співзвучні загальноєвропейським та євроатлантичним підходам [1].

Інтеграція України у європейський та світовий освітній простір зумовлює нове бачення основної мети вивчення іноземних мов у вищих закладах освіти. Дослідники вказують насамперед на зміну статусу навчальної дисципліни «іноземна мова» з точки зору її культурологічної функції, оскільки мова – не тільки «джерело комунікативної діяльності, але й засіб пізнання, формування і передачі думки, вираження почуттів, емоційних станів людини, засіб реалізації усіх потреб освіченого народу». Провідною метою вивчення іноземної мови студентами вищих закладів освіти різних напрямів підготовки стає іншомовна компетентність особистості, а бажаним результатом – використання іноземної мови як доступного засобу спілкування і збагачення досвіду фахової підготовки.

В рамках нашого дослідження ми виокремили в структурі іншомовної компетентності три базових компоненти, які «відповідають» за рівень комунікативної культури: лінгвістичну, соціальну та комунікативну компетентності.

1. *Лінгвістична компетентність* представляє собою систему внутрішньо засвоєних комунікантом знань(правил) функціонування іноземної мови і проявляється у їх використанні в мовленнєво-мисленнєвій діяльності. Російський психолог Б.Ф.Ломов стверджує, що в будь-якій ситуації, яка вимагає мовленнєво-мисленнєвої діяльності, взаємодіють три складові: поставлена проблема, наявні для її розв'язання знання, дослідницькі дії. На заняттях з іноземної мови таку діяльність забезпечує робота з текстом, з проблемою, з ігровим завданням.

2. *Зміст соціальної компетентності* розкривається через соціокультурний, соціолінгвістичний та професійний компоненти, які сприяють реалізації основної мети сучасної освіти, коли іноземна мова розглядається як засіб соціокультурного розвитку особистості, збагачення знаннями нової культури.

3. *Комунікативна компетентність* означає те, що кожному висловлюванню притаманні свої правила, які підпорядковуються загальним

правилам граматики, і засвоєння яких забезпечує спроможність використовувати мову в процесі комунікації [2,3].

На сучасному етапі в умовах євроінтеграції проблема ефективного формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх фахівців закладів вищої освіти в Україні обговорюється на численних симпозиумах, круглих столах, наукових семінарах, під час проведення науково-практичних конференцій, що доводить актуальність даного питання серед наукової спільноти. Напрями дослідницької діяльності конретизуємо такими, як: *особливості навчання іноземних мов і культур у вищих закладах освіти професійно-методична підготовка майбутніх викладачів іноземних мов і культур; методика навчання перекладу; сучасні засоби і технології навчання іноземних мов і культур у різних типах освітніх закладів; історія методики навчання іноземних мов і культур; психолого-педагогічні засади навчання іноземних мов і культур; когнітивні аспекти міжкультурного спілкування; лексична, фразеологічна та фреймова семантика; мовний та мовленнєвий матеріал у його структурній та стилістичній інтерпретації; інноваційні методи формування іншомовної комунікативної культури; професійна іншомовна підготовка в процесі міжкультурної інтеграції; корпусні та лексикографічні технології опису мовної системи та термінознавства; літературознавство та міжкультурна комунікація; актуальні проблеми сучасного перекладознавства; світоглядні орієнтири сучасного соціокультурного простору, їх трансформація та вибір; місце іноземних мов у соціокультурному просторі особистості; інноваційні технології у вивченні та викладанні іноземних мов. стратегії використання мережі інтернет та віртуального освітнього середовища в іншомовній освіті; загальні питання романського та германського мовознавства [2,3].*

Акцентуємо нашу увагу на те, що навчання мови – і рідної у ранньому дитинстві, і згодом іноземної, – означає навчання не слів і не правил граматики, а тієї функції, яку вони можуть виконувати у життєдіяльності людини. Але це означає, що, коли навчаємо чужих мов, мусимо найперше дбати, аби у цьому

процесі була присутня сама якась позамовна діяльність, яка диктувала б потребу мовного акту. У термінах педагогічної науки це означає навчання на діяльнісній основі. Дещо спрощено такий підхід передбачає зосередження акценту на «практичному» застосуванні мови – не в майбутньому, а тепер, у процесі навчання. Будь-яке висловлювання на уроці з допомогою мови повинно мати діяльнісну мету, впливати з потреб діяльності. Адекватна технологія навчання мови покликана постійно забезпечувати таку потребу, бодай в умовному вигляді, що диктують можливості уроку. Механічне, немотивоване проговорювання чи заучування слів, словосполучень, речень, як і слухання чи читання пустопорожніх фраз не є повноцінним навчанням.

Такі міркування підводять нас до визначення реальної мети навчання іноземної мови у вищих закладах освіти. Найпершою і головною мусимо вважати сьогодні мету практичну. Що стосується «освітньої» чи «виховної» цілей, то їх можна досягати, головним чином, лише через реалізацію практичної, коли мова зможе бути використана як засіб пізнання [2,3].

Практична мета завжди націлена на потреби діяльності людини. Вона не диктується державною ідеологією чи політикою, а відбиває інтереси окремої особи, а тому за змістом, відповідаючи загальній вимозі слугувати інструментом її діяльності, не може бути однаковою для всіх, як освітня чи виховна цілі. Бо різні види людської діяльності, до чого діти готуються, ставлять дещо різні вимоги до функції мови. Практична мета тут узгоджується зі специфікою майбутньої діяльності майбутнього фахівця, але при цьому залишається практичною, успішна реалізація якої можлива лише за умови «інтерактивного навчання» у процесі іншомовної підготовки.

Варто додати, що термін «інтерактивне навчання» заснований на ідеї активної взаємодії всіх суб'єктів навчання в процесі навчаючого пізнання. Це навчання з двостороннім обміном інформацією та ретельно організованим зворотнім зв'язком між тими, хто навчається. Інтерактивне навчання має високий навчально-виховний та розвивальний потенціал, адже спрямоване на пробудження пізнавального інтересу, творчості, розвиток здатності ефективно

спілкуватися, аналізувати й оцінювати діяльність партнера, формувати думки й ставлення.

У зв'язку з цим, проблема інтерактивного навчання майбутніх фахівців вищої освіти в нових умовах інтеграційних процесів може стати предметом подальших досліджень багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців.

Список використаних джерел

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.

2. Ковальчук, І.В. Іншомовна комунікативна культура особистості студента в процесі професійної підготовки / І.В.Ковальчук.// Проблеми сучасної психології. — Кам'янець-Подільський, 2012. – Вип. 16. – С. 513–523.

3. Canal M. From Communicative Competence to Communicative Language Pedagogy // M. Canal, J. Richards and R. Schmidt. – Language and Communication. – London: Longman, 1983. – P. 2–27.